

ENTREVISTA

Carme i Oleguer Plana Perxachs

Vallgorguina, 1983 – Vallgorguina, 1979

191

Bestiar, gossos, tractors, piles de llenya, corrals, gent pencant... Arribar a casa de la família Plana és tornar de cop a l'ambient d'allò que havien estat les cases de pagès catalanes de tota la vida. Amb una mirada endavant, perquè aquesta finca forestal del Montnegre també conté una aula d'entorn rural i ofereix l'experiència de granja-escola. Ben ancorats en la llarga tradició familiar, els germans Plana, la Carme i l'Oleguer —amb el seu pare al costat, que diu que ja són els joves els qui ho porten—, et mostren amb orgull el carnet de soci número 209 del Consorci Forestal, de quan el seu besavi Josep Plana i Riu s'hi va afiliar l'any 1954. Amb ells, parlem de la seva experiència com a membres de l'entitat.

Quina és la vostra vinculació amb el món rural?

(Oleguer) La meva germana i jo hem nascut aquí a pagès, i des de ben petits hem estat treballant amb els pares. Tant amb el ramat com al bosc, perquè a casa sempre s'ha compaginat la gestió silvícola amb l'activitat ramadera. A les cinc del matí, el pare es llevava a munyir les vaques, a les nou esmorzaven i tot seguit se n'anaven a fer el jornal a bosc, venien a dinar, a les cinc de la tarda tornaven a munyir i a les vuit del vespre plegaven. Així cada dia, i nosaltres ens hem criat en

aquest ambient. A mesura que vas creixent, vas fent més.

Quina trajectòria acadèmica vau seguir?

(Carme) Els pares ens van donar estudis als tres germans: jo vaig estudiar Dret, com el meu altre germà, en Pep, i l'Oleguer va cursar formació professional forestal i després Enginyeria Forestal. Les responsabilitats estan repartides. A l'Oleguer, l'ha atret més el sector forestal que el ramader, mentre que jo tinc cura del bestiar i de l'atenció als visitants

Els germans Carme i Oleguer Plana, a la pineda de pi insignis de la seva finca Can Plana, a Vallgorguina (Foto: Michele Currel).

a l'aula d'entorn rural i a la granja-escola que també tenim en funcionament a la finca. També tenim el ramat d'ovelles i cabres que pasturen aquí i ajuden a mantenir el sotabosc a ratlla, perquè la finca és eminentment forestal. En Pep s'ha desvinculat de la gestió de la finca i exerceix com a advocat penalista. Molts cops ens assessora en temes legals.

Com va començar la vostra vinculació amb el Consorci Forestal?

(*Oleguer*) És una relació de tota la vida. El nostre besavi se'n va fer soci l'any 1954 i hi hem seguit sempre més, tot mantenint una tradició que va passar als avis, als pares i ara a nosaltres.

Amb quines espècies forestals treballem bàsicament?

(*Oleguer*) Aquí tenim alzina, suro, plantacions de pi insignis, en part com a substitut dels castanyers, tot i que sempre hem intentat mantenir el castanyer perquè com que tenim granja-escola fem la castanyada. El treball final de carrera el vaig dedicar a dissenyar tractaments per pal·liar les malures d'aquesta espècie, concretament el xancro. Darrerament, n'hem fet alguna plantació que els senglars ens han arrencat, però mireu de mantenir el castanyer: ara en tenim unes dues hectàrees. També hi ha zones amb bosc de ribera: plataner, pollancre i vern.

Com a socis del CFC, amb quines de les seves seccions interactueu més?

(*Oleguer*) Des de maig de 2014 formo part de la Junta de Govern com a representant de l'associació del Montnegre i el Corredor, i des d'abril de 2018 formo part del consell rector de la cooperativa. Això em dona un visió general dels molts temes que es treballen a nivell d'associació. Pel que fa al vessant més pràctic i vinculat a la gestió de la finca, amb qui tinc més contacte és amb l'àrea tècnica i, sobretot, amb la cooperativa, perquè hi comercialitzem

producte i comprem planter per a les reforestacions. En l'aspecte jurídic, hem demanat assessorament, com per exemple fa poc, que vam tenir un litigi per una franja de protecció contra incendis que l'ajuntament volia fer en una urbanització i que afectava la nostra finca sense compensació, quan nosaltres no hi tenim res edificat, ni hi hem volgut construir mai res allà, ni ens n'hem beneficiat. Però com que som al costat i els veïns han edificat fins al darrer metre, ens toca a nosaltres cedir el terreny perquè els de la urbanització disposin d'una franja de protecció d'incendis, i perdem terreny amb capacitat de producció forestal i sense cap retribució. Ho hem portat a litigi amb un informe tècnic del Consorci i hem guanyat. La sentència no és ferma i la poden recórrer. També seguim les Jornades Tècniques Silvícoles anuals del Consorci. La Carme va ser ponent d'una jornada dedicada a la silvopastura.

Quines operacions feu amb la cooperativa?

(*Oleguer*) La comercialització de la fusta de pi, la fem a través de la cooperativa. Hem comprovat que anar junts sempre és molt millor que anar separats. Si jo em presento al mercat via cooperativa, el volum i la capacitat de negoci que tinc és superior al d'un propietari individual. Des de la fundació de Quality Suber el 2013, també comercialitzo tot el suro de la finca a través d'aquesta empresa. És la primera agrupació de productors forestals de l'estat espanyol i una iniciativa del Consorci que ha estat un èxit, ja que és una empresa propietat dels productors i que permet que fem plegats un pas, integrant-nos en la cadena de valor del suro. Tant la cooperativa com l'Associació de Propietaris del Montnegre i el Corredor formen part de l'empresa. Finalment, també comprem planter de *Pinus radiata* per a les nostres plantacions, tot i que els senglars i els cabirols són un problema.

Quins reptes de futur creieu que té per davant el Consorci en matèria de les relacions i els serveis als associats?

(*Carme*) Vivim en una societat cada vegada més urbanita. Fins i tot en els pobles petits. Apareixen les queixes que els gossos borden a la nit, que se senten xerracs a les vuit del matí i no deixen dormir alguna gent, que les xemeies fan fum... Però els que ara es queixen són gent de poble de tota la vida, i això abans era inimaginable. En resum, la societat està cada vegada més allunyada del món rural. Com a col·lectiu, el repte és arribar a tot el jovent actual fent-los entendre que la gestió forestal del bosc és un ús tradicional que dona producte de proximitat, que lluita contra el canvi climàtic, que disposem de certificats de sostenibilitat com el PEFC...

Com ho hauria de fer?

(*Oleguer*) Hem de potenciar la presència a les xarxes socials d'Internet, que la gent entengui els usos tradicionals del bosc i de la pagesia en general. Fer xerrades per arribar a les escoles a tots els alumnes, als infants i als joves. Superar aquesta desconexió que sembla total entre el món rural i el món urbà. Un dels reptes del Consorci com a associació de propietaris és tornar a apropar-nos a la gent. Que és una tasca difícil? Ben segur que sí.

No hi hauria d'intervenir més l'Administració, en aquesta sensibilització social?

(*Carme*) L'Administració ha de treballar en aquesta direcció, però el Consorci, com a lobby de pressió política, ha d'incidir sobre els governs i sobre els mitjans de comunicació públics, que només parlen del bosc quan es crema i després ja no se'n parla més. Venen a fer reportatges de la prevenció d'incendis quan n'hi ha a tot arreu, però passada la notícia del moment ja no se'n recorden més. Quan emetran un reportatge explicant què és la gestió forestal ben feta? Un reportatge que exposi la importància de la gestió forestal en un context de canvi climàtic; que la biomassa és una energia amb un balanç de CO₂

neutre; que la fusta que s'usa en construcció és embornal d'aquest CO₂, i que és producte de proximitat que genera llocs de treball i que és lluita contra els incendis.

Té prou força i instruments el Consorci per poder ser efectiu en aquesta acció i arribar a les multituds?

(*Carme*) L'associació té els mitjans que té, és cert. El Consorci en solitari no ho pot fer. També és ben cert que el Consorci té més força que jo sola des de casa meva fent difusió del món rural als visitants que tenim. D'altra banda, no recau tota la responsabilitat en el Consorci, però no ha de perdre cap ocasió per recordar a l'Administració la responsabilitat col·lectiva que hi ha en connectar el món urbà amb el rural. I recordar que el bosc no és de tothom.

Això que acabes de dir deu ser de les coses menys populars que es poden dir...

(*Carme*) És que res del que faig aquí ho és, de popular. Hi ha qui et retreu que portis xais a l'escorxador, una cosa de la qual ja quasi que t'has d'amagar, quan és del que vivim, en part.

(*Oleguer*) Tallar un arbre no era gens impopular fa vint anys. La gent ho veia com el més normal del món, mentre que ara tallar un arbre és un delictes per a molta gent. I menjar-te un cabrit, d'aquí a quatre dies també ho serà. Però llavors tothom vol una bona taula i unes cadires per seure-hi, si poden ser de fusta de roure millor. I volen paper per a molts usos. Aquests productes han de sortir d'algun lloc, i per tenir-ne, cal gestionar i tallar. No hi ha res més.

Com reconnectar el món urbà amb el rural?

(*Oleguer*) Hem d'arribar a la societat i fer que el propietari forestal sigui vist com algú que estima el bosc, que en té cura perquè és una part de casa seva, i que és gràcies a ell que el bosc té un valor d'ús social. Els visitants hi poden

anar amb bicicleta el cap de setmana perquè hi ha algú que està mantenint aquells camins, que està gestionant els boscos que troba més bonics, però la societat no ho valora. Som en un país en què els boscos no estan tancats i on la gent pot interactuar en aspectes que van des del simple fet de passejar i descobrir indrets fins a collir bolets o castanyes, o fer-hi rutes ciclistes.

(*Carme*) Ens passa que els costos de mantenir aquest entorn estan privatitzats; els paguem nosaltres, mentre que els beneficis són públics per a tothom qui en vulgui gaudir. Mantenim un espai del qual gaudeix tothom, i això no té cap retorn. Es parla dels propietaris forestals i se'ns estigmatitza perquè es pressuposa que el propietari és una persona adinerada. Perquè diuen que cobrem unes subvencions espectaculars.

Parlem una mica de les relacions del sector i del Consorci en particular amb les institucions polítiques del país i del territori?

(*Oleguer*) Qui ha d'anar a veure el polític de torn és el Consorci, cosa que ja fa. I anar-hi a dir-los que estan protegint un espai —sigui la Generalitat o les diputacions— en què un 70% de la superfície és de propietat privada. Emparats amb aquesta representació organitzada, cal posar damunt la taula el que volem i el que no volem.

(*Carme*) Que se'ns tingui en compte a l'hora de prendre decisions, i que si podem treballar en comú amb l'Administració, encara més bé. Amb uns objectius clars. Sovint trobem a faltar un esforç per dibuixar quin model de país volem i quin encaix tenen els boscos en aquest model.

Abans heu comentat que la posició de la Diputació de Barcelona ha evolucionat?

(*Oleguer*) Sí, estem superant conflictes històrics perquè la visió de la Diputació de Barcelona està canviant. En part gràcies al Consorci, als propietaris i a dirigents potents, com el

nostre president, en Rosendo Castelló, un home intel·ligent a qui tenim molt valorat, que compta amb una capacitat negociadora fenomenal i que dirigeix magníficament l'entitat.

Com a membres del Consorci i també del Centre de la Propietat Forestal, quina valoració feu de la dinàmica entre les dues entitats? Quin balanç feu d'estar al CPF com a propietaris?

(*Oleguer*) La nostra valoració és en clau positiva. El CPF està actuant com a administració gestora de totes les finques amb pla de gestió. Amb el temps, han comprovat que la gestió que s'està fent és bona i per tant ens escolten. El Consorci ha fet un gran esforç per transmetre a l'equip professional del CPF la importància de fer costat a les persones implicades en la gestió de la finca i de l'experiència i els coneixements de moltes d'aquestes persones. Així, tant l'Administració com els propietaris silvicultors anem força de la mà. Un exemple d'això serien les Jornades Tècniques Silvícules, que organitza el Consorci i en què sempre participa el CPF.

Créixer en socis, un objectiu vital per al CFC?

(*Carme*) Els socis del Consorci Forestal es caracteritzen per ser persones motivades i implicades en la gestió de la finca forestal. Fer aquest pas no és un repte fàcil. A Catalunya, hi ha uns 30.000 propietaris i propietàries forestals amb finques amb una certa entitat. Parlo de finques que superin la unitat mínima forestal, què és de 25 ha, aproximadament l'equivalent a 35 camps de futbol com el del FC Barcelona. Arribar i donar eines a aquestes persones per implicar-se en la conservació i la millora del territori és un repte per al Consorci i per a tots plegats com a país. I dins d'aquest col·lectiu, una part fonamental són els joves. A veure, no sé quina és ara la mitjana d'edat dels socis, però si nosaltres, que passem dels quaranta, som dels més joves, on són els que tenen entre vint i quaranta anys i que són de famílies associades al Consorci?

De cara a augmentar socis, és difícil atraure propietaris de finques petites?

(*Oleguer*) Com diu en Martí Boada, som un país de boscos, però a la major part del territori no hi ha una tradició de gestió forestal. Si hi afegim la fragmentació de la propietat en moltes parts del territori i l'esforç i la manca de suport i d'incentius per implicar-se en la gestió de la finca, es fa evident que atraure aquest perfil de propietaris és difícil per al Consorci Forestal. L'única manera d'abordar aquest repte és sumant esforços, facilitant ajut tècnic i professional alhora que instruments que permetin crear economies d'escala, i implicar els titulars dels terrenys en projectes potents a nivell de territori. Això des del Consorci s'està treballant, donant suport a associacions d'àmbit local com la que tenim al Montnegre i el Corredor i a través tant de la cooperativa com de Quality Suber, unes eines que faciliten el suport professional a petits propietaris i propietàries.

Tots plegats som conscients de la importància de la gestió del territori i que la proliferació d'associacions d'àmbit local és una oportunitat per arribar a molts d'aquests petits propietaris. Sumar l'esforç que s'està fent tant a nivell de propietari individual com d'associacions és fonamental per al Consorci i per a les associacions. Això ja ho estem treballant amb Boscat, la federació d'associacions de propietaris promoguda per la Diputació de Barcelona. Des de 2011, tenim un acord tant amb Boscat com amb el conjunt d'organitzacions agràries per anar de la mà al Consell Rector del Centre de la Propietat Forestal.

L'associació del Montnegre i el Corredor forma part de la federació catalana d'associacions de propietaris forestals (Boscat). M'imagino que estar al Consorci us dona un valor afegit.

(*Oleguer*) Els propietaris que estem al Consorci tenim un plus: no som només gent que fa gestió forestal, sinó que entenem la gestió forestal com una forma de viure o, si més no,

com una eina per tenir millors boscos i paisatges. Boscat neix el 2011 amb el suport de la Diputació de Barcelona, que arran dels incendis de 1994 va impulsar la creació d'associacions d'àmbit local per canalitzar inversions en la prevenció d'incendis i en la recuperació del potencial forestal. És una gran tasca que reconeixem, però implicar-se en la gestió de la finca i del patrimoni forestal suposa treballar en molts altres temes: valoritzar el producte, temes de caça, participar en la gestió del Parc, defensar un conjunt de drets i deures que ens permetin gaudir, treballar i treure un profit de la nostra activitat. I tot aquest conjunt de temes els treballem a nivell de Consorci Forestal.

Creieu que és prou el nombre de socis que té el Consorci? En pot estar satisfet?

(*Oleguer*) Jo crec que no. El nombre de socis ha anat creixent amb els anys i, gràcies a la modificació d'estatuts de 2008, també s'estan incorporant associacions de propietaris. Tot i així, encara hi ha molta feina a fer. Caldria calcular quin és el potencial a què podem aspirar i tot seguit estudiar com hi arribem. De propietaris forestals, n'hi ha molts, desenes de milers. Però no hi ha un registre de titulars de finques forestals. I molt menys de persones implicades en la gestió de la finca. Agafant com a indicador el nombre de propietaris i propietàries que disposen d'un instrument de gestió forestal, arribem a una part important del sector, de l'ordre del 25%. Però cal tenir en compte que, tot i ser una referència a nivell d'estat espanyol, a casa nostra el percentatge de superfície forestal planificada és de l'ordre del 30%. Aquest és un dels temes recurrents que surt a les reunions: com facilitar als propietaris implicar-se en la gestió de la finca? Com ho hem de fer per arribar a més socis? Els socis del Consorci són persones, empreses i associacions interessades i directament o indirectament implicades en el món de la gestió forestal, i això no sempre és fàcil. Afrontar aquest objectiu és un dels punts del Pla Estratègic en què estem treballant ara a la Junta de Govern.

És possible que hi hagi més altes de socis en zones on apareixen conflictes?

(*Oleguer*) És cert, se'n fan socis perquè el Consorci resol problemes. També hi compta fer un treball de formigueta a les comarques informant els propietaris d'un determinat nombre d'hectàrees, un per un.

(*Carme*) El Consorci ha estat una eina clau per arribar on som. Si encara es considera una mica la figura del propietari forestal és gràcies al Consorci. Qui ha valorat i ha defensat sempre els interessos de la propietat ha estat el Consorci. Nosaltres, si no hi creguéssim, no hi seríem pas.

Quina és l'aportació més rellevant que ha fet el Consorci a la vostra activitat forestal?

(*Oleguer*) Ha fet coses importantíssimes com la intervenció arran de la crisi de la venda del suro el 2015. Dues grans companyies van aterrar aquí i van imposar un preu mínim de compra, que ens arrossegava a treballar a pèrdues. El Consorci va impulsar la creació de la primera agrupació de productors de suro de tot l'Estat, Quality Suber, i en Rosendo, el nostre president, en va agafar les regnes. Per fer-ho, ens vam ajuntar amb l'associació de propietaris del Montnegre i, aportant capital, ens vam adjudicar les instal·lacions de Corcho del País SA, l'empresa que havia estat el primer defensor del suro català i que estava en fase de liquidació. Passats vuit anys, estem venent bé el suro, els números surten i hem doblat i quasi triplicat preus, i tots els propietaris tenim un mateix tracte.

(*Carme*) En aquest cas del suro, es pot dir, com a resum, que la unió ha fet la força.

Algun altre exemple, més global?

(*Oleguer*) També la unió ha fet la força quan s'ha hagut de defensar la propietat al Parc del Montseny i el del Montnegre als anys vuitanta i posteriors; al de Guillerics-Savassona en-

torn del 2000, i ara a l'Alta Garrotxa. Quan toca, el Consorci hi és. Com a lobby polític i com a lobby de mercat de producte. Què necessitem, doncs? Un Consorci fort, encara més fort, i això passa per sumar-hi gent jove.

Per atraure gent jove, una condició imprescindible és que les finques siguin rendibles?

(*Oleguer*) Ho han de ser cada vegada més. Tenint l'exemple del suro, podríem obrir noves vies per a la llenya dins de la crisi energètica que vivim. Aquest és un altre repte: potser toca fer un Quality Suber de la llenya. Endegar un projecte així seria un motiu justificat per incrementar la quota durant una primera fase, fins que l'empresa s'autofinanci. Aquest estiu els venedors es queixaven que no hi havia llenya per satisfer la demanda. Una altra oportunitat podria ser la bioenergia. El preu ha crescut i la demanda, també.

Més arguments?

(*Carme*) Per tirar endavant projectes avançats com aquests, el soci ha de viure i sentir el sector forestal. Hem d'arribar a fer entendre a aquests possibles nous socis els avantatges d'estar amb nosaltres. Tornant a l'exemple del suro, la unitat és essencial perquè ara mateix la nostra competència al sector del suro —l'empresa portuguesa Amorim, líder mundial— està pressionant per mitjà de la contractació de productors importants, i els ofereixen millors preus que Quality Suber per dividir-nos. El que no diuen, evidentment, és que si ens trenquen, d'aquí a tres o quatre anys tornaran a imposar una baixada de preus i quedarem com estàvem el 2015. L'empresa es va forrar a compte nostre des del 2013, rebentant els preus fins que el Consorci es va plantar i va promoure Quality Suber.

(*Oleguer*) No es pot fer cas de les ofertes espectaculars, que són flor d'un dia. Hem de ser valents i aguantar l'estrebada amb el suro; i si arribés el dia, amb la llenya i amb el que sigui. •